

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för zoonoser och
antibiotikaresistens
Kristina Hammarén Busch

Datum

2025-04-01

Vårt ärendenummer

05046-2024

Ert ärendenummer

LI2024/01638

Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56)

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten har beaktat de förslag som ligger inom myndighetens verksamhetsområde med bäring på folkhälsan. Övriga förslag har myndigheten inga synpunkter på.

Folkhälsomyndigheten

- tillstyrker förslaget om att regeringen ger Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket i uppdrag att utreda möjligheten och konsekvenserna av att införa ersättning till djurägarna för förebyggande smittskyddsåtgärder
- avstyrker förslaget om att mjölkkor (lakterande och icke lakterande kor) i lösdrift undantas från beteskravet i djurskyddsförordningen
- tillstyrker förslaget om att regeringen fortsatt ska arbeta för en korrekt och restriktiv användning av antibiotika
- tillstyrker förslaget om att regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att utreda om ekonomiskt stöd kan införas för frivilliga smittskyddssamråd
- tillstyrker förslaget om att regeringen fortsatt ska arbeta för att det enligt EU ska vara tillåtet med djurvälståndersättningar för åtgärder som ingår i nationell lagstiftning och praxis men som går utöver EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

4.10 Utredarens överväganden och förslag

– områden utanför djurskyddsområdet

- Regeringen ger Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket i uppdrag att utreda möjligheten och konsekvenserna av att:
 - Införa ersättning till djurägarna för förebyggande smittskyddsåtgärder.

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget. Att införa en ersättning till de djurägare som genomför förebyggande smittskyddsåtgärder kommer förhoppningsvis leda till att färre sjukdomar, och därmed zoonoser, introduceras och sprids i landets djurbesättningar. Det är genom det förebyggande djurhälsoarbetet som folkhälsan gynnas främst, innan djuren blir sjuka och behöver behandling och innan zoonoser sprids vidare till människor. Friska djur har även ett lägre behov av antibiotikabehandling och en fortsatt ansvarsfull antibiotikaanvändning inom animalieproduktionen är ytterst viktig för att bromsa utvecklingen av antibiotikaresistens. Vad gäller förslaget om att utöka de offentliga ersättningarna vid inträffade sjukdomsutbrott vill Folkhälsomyndigheten påtala vikten av det som utredaren nämner som skäl för förslagen på s. 165; att det även bör utredas om ersättningsnivån kan kopplas till de förebyggande smittskyddsåtgärder som genomförts. Det är viktigt dels för att öka incitamentet att genomföra förebyggande åtgärder och dels för att inte gynna de företagare som inte har gjort det. Den stora samhällsvinsten fås genom att förhindra sjukdomsutbrott.

- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att så långt möjligt förenkla regelverket och minska administrationen för djurägarna vad gäller villkorad läkemedelsanvändning, ViLA.

Folkhälsomyndigheten har inga synpunkter på själva förslagen kring ViLA men vill påtala vikten av en fortsatt ansvarsfull läkemedelsanvändning, inte minst vad gäller antibiotika. Förändringar i djurägares möjligheter att själva behandla sina djur utan föregående veterinärundersökning bör följas upp noga vad gäller förbrukning och resistensutveckling.

4.12 Utredarens överväganden och förslag

– konkurrenskraft och djurskyddskrav

- Mjölkkor (lakterande och icke lakterande kor) i lösdrift undantas från beteskravet i djurskyddsförordningen.

Folkhälsomyndigheten avstyrker förslaget. Effekter på folkhälsan är inte fullt ut beaktade i konsekvensutredningen. Folkhälsomyndigheten bedömer att förslaget kan leda till hälsorisker för människor i två avseenden, spridning av zoonoser och ökad antibiotikaanvändning.

Folkhälsomyndigheten ser att förslaget kan leda till större mjölkbesättningar. I händelse av smittutbrott finns risker för människors hälsa med stora djurbesättningar, då hög djurkoncentration leder till större spridning av zoonoser. Flockdensitet är en välkänd riskfaktor för till exempel fågelinfluensa, vilket sprids bland mjölkkor i USA. Det finns skäl, från ett folkhälsoperspektiv, att göra en mer fullständig konsekvensanalys av effekterna av detta förslag vad gäller påverkan på besättningsstorlek, smittspridning och hälsorisker.

Utredningen konstaterar att Sverige har lägst antibiotikaanvändning bland livsmedelsproducerande djur i EU och är också det enda land inom EU som har ett lagstadgat krav på att nötkreatur i mjölkproduktion ska gå ute på sommarbete. Det är inte klarlagt i konsekvensutredningen hur ett undantag från beteskravet för mjölkkor i lösdrift, eller större besättningsstorlekar, påverkar användningen av antibiotika. Utredningen lyfter dock två litteraturgenomgångar som båda konstaterade att betesdrift har positiva effekter på klöv- och benhälsa och gav färre juverinflammationer. Juverinflammation står för en stor andel av behandling med antibiotika för mjölkkor i Sverige. Om det produktionssystem som utredningen föreslår leder till ökad sjukdomsförekomst, kommer användningen av antibiotika att öka. Hur besättningsstorleken i sig påverkar antibiotikaanvändningen är inte analyserat. Ökad antibiotikaanvändning medför ökad utveckling av antibiotikaresistens, vilket är ett allvarligt hot mot folkhälsan.

4.14 Utredarens överväganden och förslag – djurskyddet i EU och globalt

- Regeringen ska fortsatt arbeta för skärpt djurskyddslagstiftning inom EU och globalt och för en korrekt och restriktiv användning av antibiotika.

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget om att regeringen fortsatt ska arbeta inom EU och globalt för en korrekt och restriktiv användning av antibiotika men har inga synpunkter gällande förslaget om djurskyddslagstiftning.

6.9 Utredarens överväganden och förslag – förprovning av djurstallar

- Regeringen ger Jordbruksverket i uppdrag att utreda om ekonomiskt stöd kan införas för frivilliga smittskyddssamråd.

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget då det är viktigt att smittskyddsåtgärder finns med från början vid nybygg- och ombyggnationer. Vad gäller förprovning av djurstallar och möjlighet till förbättring presenterade Jordbruksverket och SVA i uppdraget att granska svensk djurhållning med avseende på risken för uppkomst och spridning av nya smittor mellan djur och människa ett förslag om att införa en obligatorisk förprovning utifrån smittskyddsaspekter vid nybyggnation,

tillbyggnation och större ombyggnation av djurstallar, vilket Folkhälsomyndigheten stod bakom.

9.5 Utredarens överväganden och förslag – ersättningssystem

- Regeringen ska fortsatt arbeta för att det enligt EU ska vara tillåtet med djurvälståndersättningar för åtgärder som ingår i nationell lagstiftning och praxis men som går utöver EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning.

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget. Utredningen tydliggör bristerna i EU:s nuvarande djurvälståndersättningsystem. Sverige har en nationell djurskyddslagstiftning utöver EU:s nivå och får därför inte ersättning för till exempel mjölkkor på bete, vilket bönder i länder utan krav i lagstiftningen får. För att öka konkurrenskraften men samtidigt behålla Sveriges position som det land i EU med lägst antibiotikaförbrukning hos livsmedelsproducerande djur är det viktigt att Sverige inte behöver sänka sina nuvarande djurskydds krav för att få ta del av EU:s djurvälståndersättningar.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Anna Bessö. I den slutliga handläggningen har chefsjuristen Bitte Bråstad, avdelningscheferna Josefin P Jonsson och Lennie Lindberg samt enhetschefen Alma Brolund deltagit. Utredaren Kristina Hammarén Busch har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Kristina Hammarén Busch